

Znami na pot Iz senčnih grap v sončne robe

Svet nad Idrijco

✍ Marjan Bradeško

Šebrelje na kulisi Spodnjih Bohinjskih gora in Kojce FOTO: MARJAN BRADEŠKO

"**A**ste kaj lačni? Vam bi dala kos kruha," mi je rekla gospa pri kmetiji Boč tik pod robom slemena med Kanomljo in dolino Idrijce. Nevajenemu takih vprašanj in že malo graparsko razcapanemu mi je njena skrb tako dobro dela. Ne poznajo me, pa me prijazno sprejmejo in se pozanimajo, kako se počutim. Nazadnje mi je hrano ponudila, pred desetimi leti, tudi na Idrijskem, gospa pod Hlevišami. Brž so spomini zbežali v otroštvo, ko se od soseda skoraj nikoli nismo vrnili brez kosa domačega ajdovega kruha ...

Idrijsko-cerkljanski svet, spodaj ozek, temačen, kot da ne premore drugega kot reko, potok, gozd in nekaj drznega skalovja, se visoko gori na planotah in slemenih pokaže v povsem drugi luči. Širen in razkošen, poln sonca, življenja, mogočnih kmetij in drobnih, starih, morda že zapuščenih hišk. Predvsem pa so tam

gori še prijazni in skrbni ljudje. Navkljub trdim življenjskim razmeram pa se v tistih ljudeh dostikrat skriva prav mehka duša. Radi poklepetajo z mimoidočim in radi ga povabijo za staro kmečko peč v izbo z majhnimi okni – v hišo, ki niti več nima stalnih prebivalcev. Tako je bilo pri Hladniku pod Jelenkom, kamor se nekdani prebivalci vračajo le še konec tedna. "Za en čaj si boste pa že vzeli časa ..." V predalu starega kavča vse polno Planinskih vestnikov, pred hišo hidravlični oven – mojstrovina, stara že dva tisoč let, ki je ljudem v tistih robeh omogočila, da so dobivali vodo iz grap, ki ležijo globoko spodaj.

SVET GRAP IN STRMIN

Grape so v idrijsko-cerkljanskem svetu nekaj, kar je samoumevno, kar je tam – so najbolj značilen del površja, razbrazdanega v vse smeri, kot da bi se komaj končalo delovanje zemeljskih sil. V grapah še danes slišimo klenkanje hidravličnega ovna, vidimo ostanke nekdanih elektrarn ali mlinov. In naletimo na – dostikrat

Prepadno skalovje nad arheološkim najdiščem Divje babe FOTO: MARJAN BRADEŠKO

DIVJE BABE IN NAJSTAREJŠE GLASBILO NA SVETU

Cerkev sv. Ivana na robu Šebreljske planote stoji nad prepadi, ki padajo v strugo Idrijce. Kdo bi si mislil, da se je prav pod tiste prepadne skale v jamo pred tisočletji zatekal neandertalski človek. Pred zvermi, sovražniki? Arheološko najdišče Divje babe je predvsem znano po piščali iz kosti jamskega medveda. Posebnost te luknjičaste piščali je, da je po vsem sodeč najstarejše glasbilo na svetu, saj naj bi bila stara kar petinpetdeset tisoč let. Divje babe so dostopne iz Šebrelj (čeprav tudi iz doline, iz kraja Reka, vodi neoznačena pot). Iz vasi gremo do cerkve sv. Ivana, pred njo pa levo navzdol po dobro opremljeni in zavarovani poti – zaradi strmin previdnost ni odveč. Povratek je strm!

zapuščene – stare hiše, katerih arhitektura je izjemna. Tudi tam, kjer sonce le redko posije, ali pa posije le za kratek čas, so pazili, da je bilo bivanje prijazno. V senčnih Munhnšah v Sevnici mi je gospa dejala: "Ni dneva, da ne bi imeli sonca!" Po grapah ali po slemenih nad njimi so vodile dolge in lepe poti v dolino, če je bila strmina prehuda, so naredile kakšen zavoj več. Še danes je mogoče slediti ničkoliko nekdanjim kolovozom, ki so se zaradi neuporabe že zožili le na stezico, pa še te se zaraščajo. Taka je pot iz Reke po grapi Sevnice na Jagršče ali pa še bolj zaraščena stezica po samem grebenu na Jagršče. A to je svet, ki vse stezosledce neustavljivo privlači. Da bi utrjali kakšno od tistih poti pozabi, da bi morda na njej podoživeli stare čase ... Kako so ljudje hodili v dolino? Pozimi v globokem snegu, po zmrzlih pobočjih nad strmimi skoki. Vse so nosili na ramah ali v naročju, denimo bolne otroke k zdravniku, kot mi je nekoč razlagala gospa pri Makucu nad Trebušo. A bilo je to samoumevno. Kendov sedanjí gospodar je menda včasih

Kdaj, kam in kako?

- Poleti je najbolj zeleno, vendar je izjemno težko slediti stezam, ker jih bujno zelenje zaraste, pa tudi markacije so ponekod kar redke, zbledle, poti pa opuščene.
- Lepo je spomladi, ko so Julijci, ki kukajo izza severnih obzorij, še zasneženi, po Idrijci navzgor pa se že prebijajo tople primorske sapa in iz grap že leze nežno zelenilo mladega popja navzgor v bregove.
- Jeseni, ko se gozdovi odenejo v rdeče-zlate barve in ponekod zažari celo ruj; verjetno najlepši čas za bolj razgledne ture, pa tudi veter, ki po dolini pometa zadnje listje, prinaša nek poseben mir.
- Pozimi, kadar ni (preveč) snega, je potem zaradi golega drevja lažje slediti; zaradi hudih strmin pa je potrebna previdnost tudi v kopnem, saj so pobočja lahko trda in poledenela.

HUDIČEV ROB POD KOJCO

Travne in gozdne strmine Kojce so med vasema Orehek in Jesenica na nekaj mestih prekinjene z velikimi štrlečimi skalami nenavadne rjave barve. Kar nekako visijo v pobočju. Tak je Divji rob, podoben je Hudičev rob. Slednji ima zanimivo zgodbo o nastanku (povzeto po napisni tabli na Lipju): "Hudič je namreč hudobni ženi v Orehovski grapi hotel vzeti dušo, pa ga je pregovorila, da ji eno leto služi kot hlapec in opravlja vsa dela. Zadnji dan je babo zaskrbelo in naložila mu je na videz nemogoče delo – do poldneva prinesiti težko skalo na vrh Kojce. A Hudiču je tudi to delo, kot vsa ostala, šlo odlično od rok, pravzaprav izpod nog. Bila je že enajsta ura, ko se je baba domislila rešitve – splezala je v zvonik in pozvonila. Hudič, tedaj že blizu vrha, je mislil, da ni uspel, in je jezno vrgel skalo v pobočje, kjer je še danes, sam pa skočil v brezno." Na večino od teh "robov" je dostop z markirane poti z Vrha Ravni na Kojco.

šel v službo kar po plezalni poti čez Kendove robe, saj je bil tako najhitreje v dolini.

Steze oziroma kolovozi pa povezujejo tudi kmetije visoko v pobočjih in ena takih izjemnih poti pozabe vodi čez Masore, od Črva tik nad Želinom do Lužnika pod Jelenkom, že blizu Spodnje Idrije. Visoko nad dolino, na senčni strani so se navešile, sonce so predvsem gledale – na drugo stran, v južna pobočja Bevkovega vrha. Danes jih zaraščajo koprive, kajti življenje je odšlo. Zato je prav, da sem in tja pride mimo kakšna duša, da bodo ostale vsaj steze.

Podobno je s strminami. Nekoč so senožeti segale vse pod vrhove in lep primer je južna stran Kojce. Še pred četrto stoletja je bila gora videti kot lepa travna kopa, danes se je gozd prerinil že prav pod vrh. Bregovi so se zarasli in gozda je vse več. A je tudi ta lep – spomladi, ko se nežno zelenilo iz grap počasi plazi navzgor, jeseni, ko se rdečilo zliva z vrhov v dolino ...

Kozolec pri kmetiji Trebovje nad Volkovo grapo FOTO: MARJAN BRADEŠKO

Pod Kojco – doklej bodo še kosili? FOTO: MARJAN BRADEŠKO

BREZUPNA OSAMLJENOST MASOR

Krajevni leksikon Slovenije pravi, da so Masore "razsežno naselje razloženih kmetij v severnem delu Idrijskega hribovja". In še, da so "kmetije težko dostopne, do nekaterih sploh ne vodi cesta, več jih je zapuščenih". Da, prav brezupna osamljenost veje v tistih severnih rebrastih pobočjih nad Idrijco med Jelenkom in Otuško grapo. Kot bele kokoši so hiše pripete v izjemno strma pobočja, ko jih gledaš s cerkljanske strani. Mračne grape so predeljene s slemenami in ko popoldansko sonce po dolini Idrije obsije robove, je podoba neprekosljiva. Med kmetijami vodijo stari kolovozi, iz doline je obupno daleč, čeprav so do nekaterih hiš danes že segle ceste. Še vedno pa so vsi tisti kraji svet nekega drugega časa, o katerem bi bilo prav, da kdaj vsaj premišljamo. Morda bi potem danes nekatere stvari razumeli in naredili drugače. Nesmrtni spomenik tem krajem je v svoji knjigi Klanec do doma postavil Rafael Terpin, ki je v sliki in kratki besedi zabeležil spomin na nekdanje domove idrijsko-cerkljanskega sveta. Podobno je to s fotomonografijo že pred časom storil Rafael Podobnik, ki je ta svet imenoval kar Osojna Primorska.

ZAGANJALKA – NEMIRNI IZVIR

Zaganjalka (tudi Zaganjavka) je močan izvir vode pod kmetijo Zakrog v Cerkljanskem Vrhu. Posebnost izvira je, da pretok vode narašča in upada, strokovno izvir imenujemo intermitentni in prav po njem se imenujejo vsi podobni izviri pri nas. Imenitno je biti tam v grapi pri mostu in poslušati šum vode, ki se preliva čez kamnito pregrado v zajetju. Šum počasi utihne in na koncu, po treh minutah, se komaj še kakšna kaplja obližne čez rob. Kmalu zatem pa zadeva spet prične naglo naraščati, voda spet veselo zašumi do največjega preliva, ki ga doseže že spet v približno treh minutah. Ta pojav najlažje opazujemo ob normalnem pretoku, kadar je vode malo ali pa preveč, teče normalno. Najlažje je izvir dostopen iz doline Idrijce po cesti ob istoimenskem potoku, ki teče po Volkovi grapi.

Zaganjalka brez vode ... FOTO: MARJAN BRADEŠKO

... in z vodo. FOTO: MARJAN BRADEŠKO

A TUDI SVET PLANOT IN SLEMEN

Nekega decembrskega jutra sva z Dariom ustavila v Reki. Nikogar nikjer, le hladen šum Idrijce. A bil je suh in vetroven dan in poslednje listje je plesalo vsenaokrog, veter je hotel pomesti še zadnje ostanke jeseni. Če ne bi poznal tistega sveta, bi rekel, da sva v popolni divjini. Toda, visoko gori, kjer je bil veter še bolj neusmiljen, so bili tistega jutra ljudje. Nekateri v toplo zakurjenih domovih, drugi morda že pri živini v hlevu. Kajti nekaj sto metrov nad dolino, prav nad Reko, leži na levem bregu Šebreljska planota in na desnem Šentviška. Tam v dolini tega res ni videti. A ljudje so hoteli gor, potrebovali so raven svet, potrebovali so polja in svetlobo in sonce, svobodne razglede, da so se obdržali in da se še danes na planotah oglašajo otroški vrišči in se tam pase živina in rodi zemlja.

Še nekoliko nad planotami se razprostirajo razgledna slemena, ki razmejujejo globoke doline – med Baško grapo in Idrijco, med Idrijco in Kanomljo oziroma Hotenjo ... In tako naprej proti jugu. Od vsepovsod se kažejo visoke gore, saj so na severozahodu vedno Julijci in bolj proti vzhodu, nekoliko dlje, še ostale naše Alpe.

Zato pohodniku, ki želi doživeti utesnjenost grap, svetlobo planot in svobodo slemen ponuja idrijsko-cerkljanski svet številne možnosti, prav vse pa zaradi zapuščenih zaselkov ali hiš nezavedno zbudijo spomine na preteklost.

Poleg opisanih izletov se kar sama ponuja celotna Idrijsko-cerkljanska planinska pot (ICPP), ki se v precejšnjem delu pokriva z našimi izleti. Nekoč sem zanj zapisal, da kot kača opleta po grapah in slemenih, in vedno znova, ko hodim po njej, sem navdušen, kako

Šebreljska planota se pri sv. Ivanu prepadno lomi FOTO: MARJAN BRADEŠKO

dobro so jo speljali. Če se držimo tu opisanih izhodišč, je poleg navedenih izletov prav tako lepo na Sivki (vzhodno od Spodnje Idrije), iz Kanomlje lahko nadaljujemo proti Vojskemu, iz Reke po brezpotjih pa na Police, v Daber in dalje na Šentviško planoto. Če

V vse smeri je prav! FOTO: MARJAN BRADEŠKO

pa se od Želina (Straže) zapeljemo v nekaj kilometrov oddaljeno Cerkno, pa nas že čaka Porezen ...

Gremo lahko peš pa tudi s kolesom. Svet Šentviške planote severno od Idrije, ki se navezuje na Cerkljansko in nadaljuje proti Škofjeloškemu hribovju, je namreč na gosto prepleten z odličnimi potmi za kolesarje – veliko je gozdnih cest. Podobno je s slemenom od Idrijskih Krnic na Šebreljsko planoto ali na jug do Oblakovega vrha, kjer se med Kanomljo in Hotenjo svet že navezuje na Vojsko in vabi dalje v Trnovski gozd. Zanimiva je kolesarska pot Po sledih piščali in kavern (LTO Laufar Cerkno), ki v dolžini šestdesetih kilometrov vodi po razgibani Šebreljsko-Krniški planoti. ●

Informacije

Dostop: Do krajev ob reki Idrijci med Spodnjo Idrijo in Reko se iz vzhodne smeri pripeljemo iz Ljubljane, z zahodne smeri pa iz Mosta na Soči. Možen je tudi dostop s severovzhoda iz Škofje Loke preko Kladja in Cerknega ali preko Žirov in Ledinskega Razpotja.

Planinskih koč na opisanem območju ni, možnost prenočevanja je le na turističnih kmetijah in v nekaterih gostiščih.

Vodniki: Marica Brezavšček (ur.): Idrijsko-cerkljanska planinska pot (ICPP). PD Cerkno, Idrija in Črni Vrh, 2008.

Rafael Terpin, Tinka Gantar: Ugrižnma u kalina. Muzejsko društvo Idrija, 2004.

Rafael Terpin: Klanec do doma. Samozaložba, Idrija, 2007.

Zemljevidi: Nanos, Trnovski gozd, Idrijsko in Cerkljansko hribovje. PZS, 2007, 1 : 50.000.

Idrijsko-cerkljanska planinska pot (ICPP), zemljevid, priložen istoimenskemu vodniku. PD Cerkno, Idrija in Črni Vrh, 2008, 1 : 55.000.

Škofjeloško in Cerkljansko hribovje, izletniška karta. Geodetski zavod Slovenije, 2009, 1 : 50.000.

Atlas Slovenije, listi 97, 117 in 118. Mladinska knjiga, 2005, 1 : 50.000.

Vrhovec je zaradi golega temena eden najlepših razglednikov nad Idrijo, njegova lega na slemenu med dolino Idrijce in Kanomljo pa omogoča spogledovanje z Julijci, ki vabijo s severa, in z obronki Trnovskega gozda na jugozahodu. Tudi samo izhodišče, Šebrelje, je visoko nad dolino, na sončni planoti.

Da pa zares doživimo vso pestrost idrijsko-cerkljanskih samot, nas pot v drugem delu vodi skozi zapuščeno Stržnico in skozi Jagršče v grapo Sevnice (Sjavnice). Pot najlepše pokaže, kako se je življenje iz doline preselilo v svetlejša višja predele.

Zahtevnost: Nezahtevna pohodniška tura, vendar zahteva (zaradi neoznačene prve polovice poti) nekaj smisla za orientacijo. V meglenem je orientacija na vršnem delu zelo zahtevna.

Oprema: Običajna pohodniška oprema.

Višina: 1079 m

Višina izhodišča: 660 m

Višinska razlika: 600 m

Izhodišče: Šebrelje (Gorenja vas). Iz doline Idrijce pri Stopniku preko mostu navzgor do vasi (4 km). Parkiramo pri gasilskem domu na križišču v vasi ali še bolje levo (nekaj sto metrov) pri igrišču in trgovini. WGS84: 46,092415, 13,917062.

Koče: Ob poti ni planinskih postojank.

Časi:

Šebrelje–Vrhovec 1.30 ure

Vrhovec–Idrijske Krnice 1 ura

Idrijske Krnice–Jagršče 1.30 ure

Jagršče–Šebrelje 1.15 ure

Skupaj 5.30 ure

Pod Vrhovcem: senik (svisli) nad Šebreljskim Vrhom
FOTO: MARJAN BRADEŠKO

Jelenk, 1107 m, po plezalni poti

Jelenk nad Spodnjo Idrijo je kot nekakšen ladijski kljun, ki se zajeda med Spodnjo Kanomljo in dolino Idrijce. Iz središča mesta sredi gozdnatih pobočij uzremo kamnite robove, ki vabijo, da jih preplezamo. In prav čeznje vodi krajši plezalni odsek poti na Jelenk. Vsa pot je pot v preteklost, saj nas vodi

mimo zapuščenih hiš, tik pod vrhom nas pričaka Jelenkar. V drugem delu poti pa se ob povratku v Kanomljo spet srečujemo z zgodovino, saj ob spuščanju skozi grapo Govškarice v odročnem svetu naletimo na številne sledove nekdanjega trdega kmečkega življenja.

Zahtevnost: Nezahtevna pohodniška tura, razen zahtevnega plezalnega dela čez Kendove robe, ki pa ga je možno obiti po običajni poti na Jelenk (razcep 10 min nad Trepalšami).

Zaradi neoznačenega zadnjega dela poti je potrebno imeti nekaj smisla za orientacijo.

Oprema: Običajna pohodniška oprema, za plezalni del priporočamo samovarovalni komplet.

Višina: 1107 m

Višina izhodišča: 305 m

Višinska razlika: 900 m

Izhodišče: Spodnja Idrija. Parkiramo v središču mesta.

Koče: Ob poti ni planinskih postojank.

Časi:

Spodnja Idrija–Kenda 1.45 ure

Kenda–Jelenk 45 min

Jelenk–Kovk 1 ura

Kovk–Sp. Idrija 1.30 ure

Skupaj 5 ur

Jelenk s ceste Spodnja Idrija–Žiri
FOTO: MARJAN BRADEŠKO

Sezona: Vsi kopni letni časi. Pozimi zlasti nad Kanomljo ni zgaženo. Kendove robe v pomrzniženem in mokrem odsvetujemo, enako strmine nad Govškarico.

Vodniki: Marica Brezavšek (ur): Idrijsko-cerkljanska planinska pot (ICPP). PD Cerčno, Idrija in Črni Vrh, 2008.

Rafael Terpin, Tinka Gantar: Ugriznma u kalina. Muzejsko društvo Idrija, 2004.

Zemljevidi: Nanos, Trnovski gozd, Idrijsko in Cerkljansko hribovje. PZS, 2007, 1 : 50.000.

Idrijsko-cerkljanska planinska pot (ICPP), zemljevid priložen istoimenskemu vodniku. PD Cerčno, Idrija in Črni Vrh, 2008, 1 : 55.000

Škofjeloško in Cerkljansko hribovje, izletniška karta. Geodetski zavod Slovenije, 2009, 1 : 50.000 (pot čez Kendove robe ni vrisana, enako ne z vrha do Kovka).

Opis: Od gasilskega doma na križišču v vasi Šebrelje po asfaltni cesti navzgor proti Šebreljskemu Vrh, mimo odcepa ICPP za Jagršče in kmalu zatem (markacij ni več) v ostrem desnem ovinku sledimo puščicam Jagršče/Krnice na ožjo makadamsko cesto (ne po desnem kolovozu navzgor!). Po vzhodnem pobočju Ravnega vrha nad kmetijo Pšenkar znova na glavno cesto v Šebreljski Vrh (že makadam) in po njej do razcepa – tam desno proti Krnicam. Navzgor v Šebreljski Vrh do sedla s kapelico, kozolcem in hišo. S ceste naravnost po kolovozu mimo hiše in skozi gozd do senika v vznožju vršnih travnikov Vrhovca – od daleč je vidna rjava panoramska tabla na vrhu. V zavoju desno preko travnika, znova v gozd in višje spet na travnik ter do panoramske table (če ni pokošeno, raje nekoliko bolj desno).

Pozor: V slabem vremenu (megla) se Vrhovcu izognemo tako, da pri kapelici v Šebreljskem Vrh gremo levo po cesti v smeri Krnic do kmetije Stan.

Sestop: Od table po slabo vidnem kolovozu proti jugovzhodu in desno navzdol do Lokvarja, po cesti zahodno do

glavne ceste Oblakov vrh–Krnice. Tam levo in po slemenski cesti dobre 3 kilometre do trikotnega razcepa pri kmetiji Boč (tabla Ildrijske Krnice). Levo sto metrov do kmetije in takoj desno po asfaltu navzdol do razcepa. Desno v smeri Rupe po makadamu in rahlo navzgor mimo vseh levih odcepov in mimo nove hiše v Rupci. Tu znova markacije ICPP. Mimo stare hiše do razcepa in levo zložno navzdol skozi Kališe do Stržnice. Na koncu zaselka navzdol po slabšem kolovozu, nato po slemenu (ob poti lepi borovci) ter po ravni poti do kapelice na cesti Krnice–Jagršče. V zavoju navzdol v vas (cerkev, gostilna). Od gostilne strmo navzdol skozi vas in po kolovozu preko polj in travnikov

levo v grapo Sevnice do kmetije Kašper (nekdanji mlin). Pred betonskim mostom levo ob vodi, kmalu čez brv in v zavojih skozi gozd strmo gor na preval Stržejca (pod sedlom precej razkopano). S sedla sestopimo v Kopačnico po cesti mimo kmetije in potem vodorav-

no, na koncu rahlo navzgor do asfaltna ceste, ki vodi iz Šebrelj v Šebreljski Vrh. Po njej do izhodišča v središču vasi.

Marjan Bradeško

planinskiVESTNIK • DECEMBER 2010

Jelenk, 1107 m, po plezalni poti

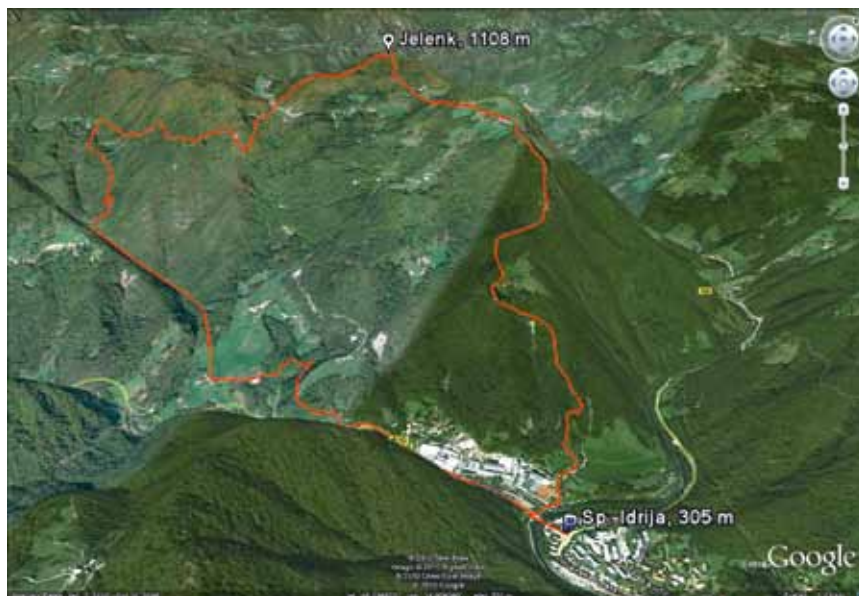

Opis: Na križišču Tolmin–Kanomlja levo preko Ildrije, desno čez viseči most in gor do kmetije Svetik. Za hlevom levo na travnik v smeri velike smreke in borovca z markacijo. V gozd in strmo gor do Trepalš. Za garažo desno in nad kmetijo znova v gozd. Po desetih minutah desno na plezalni del. (Pozor: v spolzkem raje nadaljujmo po običajni poti!) Po stezi na rob in nad strminami v desno. Pojavijo se prve jeklenice (oblečene v plastiko) in kmalu smo v grapi, kjer je vpisna skrinjica. Strmo gor 30 metrov po kaminu na rob ter po njem preko nekaj zavarovanih mest do razglednega roba. Položno po robu in gor skozi "vilinski" gozd (bukve, mahovnate skale) do travnikov kmetije Kenda.

Levo po cesti do poslopij, med hlevom in hišo čez travnik in po zgornji poti v gozd. Po njej do Hladnika, kjer se nam pridruži običajna pot. Po kolovozu čez travnik in pod počitniško hišico na kolovoz, ki se enakomerno vzpenja. Kmalu smo na travnikih kmetije Jelenkar. Po njihovem levem robu do poti k zapuščenim kmetiji in levo v smeri velike skale. Pri smreki z napisom Vrh–Žig

desno in nekaj korakov na vrh Jelenka.

Sestop: Na jug do velike skale (napis Prehod – Kanomlja), nato v gozd in pri naslednji skali desno, po gozdnem robu dol do lovske kočice ob cesti Spodnja Ildrija–Krnice. Čez cesto in levo (ne naravnost!) pod smreko ter ob robu travnika v gozd na grobo vsekan kolovoz. Tik pred koncem kolovoza desno na težje sledljivo stezico in na rob, nato ves čas zahodno po strmih pobočju (pozor, kadar drsi), večinoma vodoravno do kmetije Jurice. Mimo nje vodoravno v grapo in v rahlem vzponu do pod Kovka. Tam na križišču

zapustimo markacije in se obrnemo levo proti dolini. Po uhojeni stezi ob desnem robu gozdnatega slemena do kapelice in v grapo, kjer prekoračimo Govškarico. Visoko v pobočjih po levem bregu do opuščene kmetije Govško. Od nje po širši stezi (kolovoz) strmo dol do sotočja dveh grap, malo naprej čez

most, čez čas čez most na levi breg in nad spodnjima slapoma na travnike bližnje kmetije. Po cesti vodoravno do asfaltna ceste, po njej desno v Kanomljo in v Spodnjo Ildrijo.

Marjan Bradeško

planinskiVESTNIK • DECEMBER 2010

Kojca je od vsepovsod samostojna gora, njeno sleme poteka v smeri vzhod-zahod in prav zato omogoča odlične razglede zlasti na jug na dolino Idrijce in na razdrapani idrijski svet. Porezen je čez Zakojško grapo najbližji sosed, na sever in zahod pa se belijo kamniti Julijci. Vrh je izpostavljen

vetrovom, zato goste, nizke in čvrste bukve nekoliko zakrivajo poglede. Pobočja, še pred četrto stoletja vsa gola, se naglo zaraščajo, tako da med hojo nimamo več občutka za strmino – a jo čutimo v pljučih. Kojca je nizka gora, a vendarle je kar 1100 metrov nad strugo Idrijce.

Spodnje Bohinjske gore in Kojca s šebreljskih travnikov FOTO: MARJAN BRADEŠKO

Zahtevnost: Strma pohodniška tura.
Oprema: Običajna pohodniška oprema. Pozimi in v pomrznjenem so zaradi strmin nujni dereze in cepin.

Višina: 1303 m

Višina izhodišča: 660 m

Višinska razlika: 700 m

Izhodišče: Zaselek Nemci pred Orehek ob cesti Bukovo–Zakriž. Iz doline Idrijce pri kraju Reka desno navzgor v smeri Bukovo. V kraju Kojca desno proti Orehku. Parkiramo v opuščnem kamnolomu, kjer se cesta obrne na orehovsko stran (slabih 7 km iz doline; 50 m naprej je kapelica na desni, še malo naprej pa lovska koča pod cesto).

Koče: Ob poti ni planinskih postojank.

Časi:

Nemci–Kojca 1.30 ure

Kojca–Vrh Ravni 45 min

Vrh Ravni–Nemci 30 minut

Skupaj 3 ure

Sezona: Vsi kopni letni časi, v mokrem in pozimi je zaradi hudih strmin potrebna previdnost.

Vodnik: Marica Brezavšček (ur.): Idrijsko-cerkljanska planinska pot (ICPP). PD Cerkno, Idrija in Črni Vrh, 2008.

Zemljevida: Idrijsko-cerkljanska planinska pot (ICPP), zemljevid priložen istoimenskemu vodniku. PD Cerkno, Idrija in Črni Vrh, 2008, 1 : 55.000. Škofjeloško in Cerkljansko hribovje, izletniška karta. Geodetski zavod Slovenije, 2009, 1 : 50.000 (markirana pot na vrh je vrisana narobe, z vrha na Vrh Ravni pa ni označena kot markirana).

Bevkov vrh, 1051 m, in Masore, 740 m

Iz Idrijce na Bevkov vrh in spet k Idrijci, še enkrat gor in na nasprotno stran v divje samotne Masore. Krožna tura, ki pokaže vso pestrost cerkljansko-idrijskega sveta in ki nas s samotnostjo in zapuščenostjo sveta Masor popelje v zgodovino – in pokaže trdoživost

slovenskega človeka. Turo je mogoče razdeliti na pol (desni breg Idrijce–Bevkov vrh, levi breg Idrijce–Masore), a je med izhodiščem (Želin) in zaselkom Travnik slabih 6 kilometrov magistralne ceste (avtobus).

Kapelica zahodno od Bevkovega vrha FOTO: MARJAN BRADEŠKO

Zahtevnost: Dolga, razgibana pohodniška tura.

Oprema: Običajna pohodniška oprema. V meglenem je orientacija na Bevkovem vrhu precej zahtevna. Pozimi in v pomrznjenem v Masorah priporočamo dereze in cepin, v plazovitem pa tisti del odsvetujemo.

Višina: 1051 m (Bevkov vrh), približno 740 m (najvišja točka v Masorah)

Višina izhodišča: 230 m

Višinska razlika: 1400 m (brez Masor 900 m)

Izhodišče: Veliko parkirišče ob glavni cesti Idrija–Tolmin v Želinu (Straža) na odcepu ceste za Cerkno.

Koče: Ob poti ni planinskih postojank.

Časi:

Želin–Zaganjalka 1.30 ure

Zaganjalka–Bevkov vrh 1.30 ure

Bevkov vrh–Travnik 2 uri

Travnik–Na Jezeru 1.30 ure

Na Jezeru–Želin 1.30 ure

Skupaj 8 ur

Sezona: Vsi kopni letni časi, pozimi je zaradi hudih strmin v Masorah potrebna previdnost.

Vodnika: Marica Brezavšček (ur.): Idrijsko-cerkljanska planinska pot (ICPP). PD Cerkno, Idrija in Črni Vrh, 2008.

Rafael Terpin, Tinka Gantar: Ugriznma u kalina. Muzejsko društvo Idrija, 2004.

Zemljevidi: Nanos, Trnovski gozd, Idrijsko in Cerkljansko hribovje. PZS, 2007, 1 : 50.000.

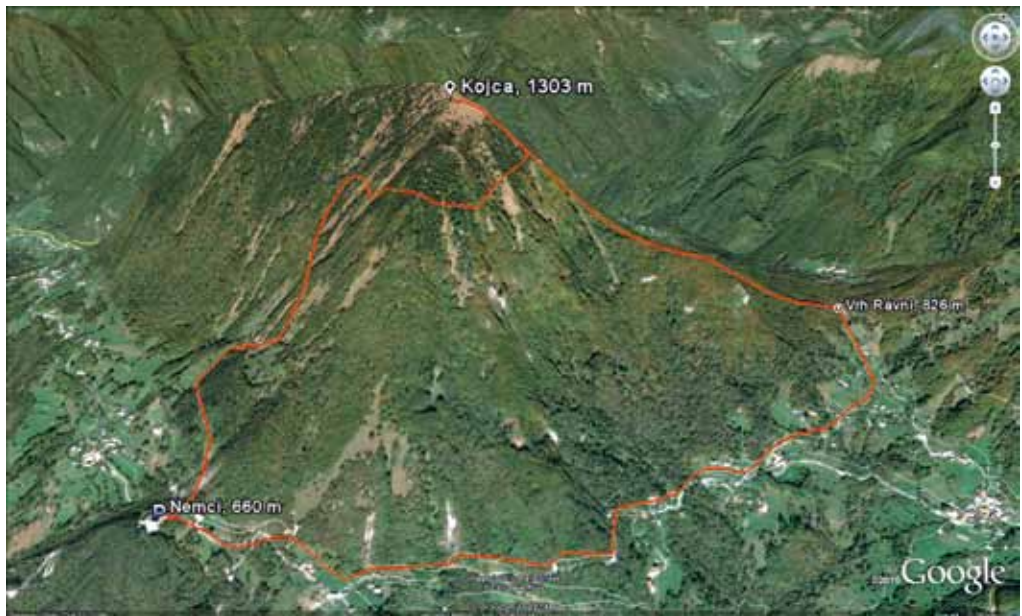
Idrijsko-cerkljanska planinska pot (ICPP), zemljevid priložen istoimenskemu vodniku. PD Cerkno, Idrija in Črni Vrh, 2008, 1 : 55.000.

Škofjeloško in Cerkljansko hribovje, izletniška karta. Geodetski zavod Slovenije, 2009, 1 : 50.000 (markirana pot je med prevalom Veharše in vrhom vrisana napačno, na vrh od kapelice sploh ni vrisana, iz Zgornjih Jazen do Travnika je spet vrisana napačno).

Opis: Od kamnoloma do kapelice in pri njej levo navzgor po kolovozu in pri njej levo navzgor po kolovozu do hiše (15 min). Desno po stezi v gozd in do senožeti. Pri seniku desno po kolovozu gor do naslednjega senika. Pri njem ostro levo ob gozdni pregradi, ki razmejuje dva travnika. Na vrhu levo v pobočja po kolovozu in na stezo, ki se zelo strmo vzpenja v strmali Kojce, dokler se po pol ure ne uravna. Desno in vodoravno po vsem jugovzhodnem pobočju do stika s potjo, ki privede s prevala Vrh Ravni in iz Zakojce. Levo ostro gor in v 15 minutah do položnega vršnega slemena in vrha.

Sestop: Po isti poti do prej omenjenega razcepa, tam levo in čez 100 metrov pri odcepu za Zakojco desno dol po strmini do uravnave Lipje (tam je desno odcep za Orehek, še pred njim pa neoznačen odcep za Hudičev rob, samotno skalo v pobočju). Nadaljujemo v isti smeri mimo odcepa za Divji rob (še en samotni skalni izrastek), mimo vodnega izvira do Vrha Ravni, sedla med Jesenico in Zakojco. Desno po makadamski cesti navzdol v vas Jesenica in na asfaltno cesto. Tam

desno in vodoravno po cesti rahlo navzgor do izhodišča.

Namig: Turo je mogoče opraviti povsem iz doline (Reka) mimo cerkve sv. Kancijana čez planoto Rodne. V tem primeru se celotna tura s povratkom

raztegne na skoraj 7 ur, višinska razlika pa naraste na 1200 metrov.

Marjan Bradeško

planinskiVESTNIK • DECEMBER 2010

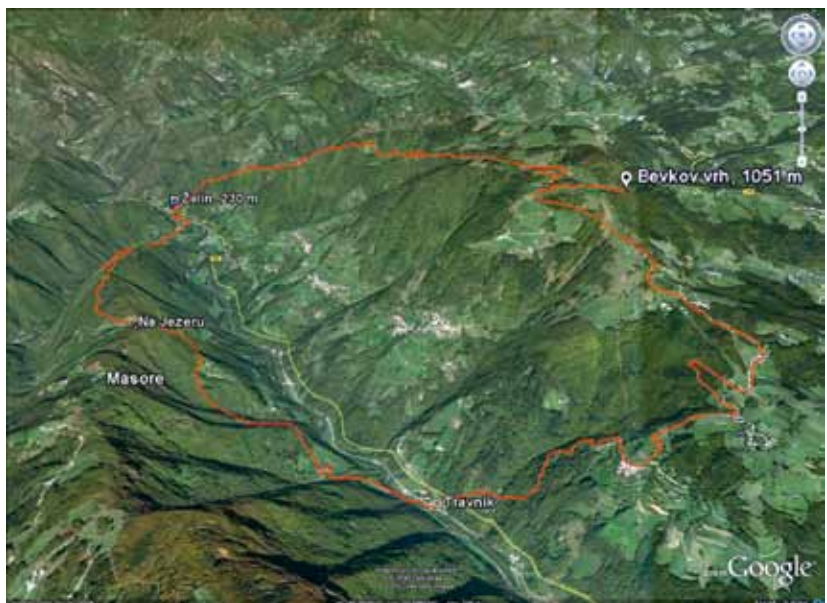
Bevkov vrh, 1051 m, in Masore, 740 m

Opis: S parkirišča proti Idriji in levo po asfaltu gor do kmetije. Desno za stavbami navzgor čez travnik in mimo manjše hiše v gozd, po stezi do široke ceste, po njej do cerkvice sv. Pavla. Od nje do kmetije v sedlu, levo mimo nje navzgor po stezi čez travnik v gozd in po dolgi slemenski poti (vmes manjše sedlo) do travne uravnave s klopco in jablano. Desno rahlo navzdol v gozd mimo kmetije Trebovje do izvira Zaganjalka v Volkovi grapi. Navzgor po cesti mimo kmetije, nad kozolcem prečno čez travnik do zaselka Za Krogom (dve hiši). Desno in nad kmetijo navzgor v gozd, skozenj do kmetij že v bližini slemena Kladje–Bevkov vrh in do asfaltne ceste na prevalu Veharše. Desno po njej do kmetije, tam levo na travnik in v dolgem loku v gozd desno, skozenj spet levo na travnike in navzgor do vršne planote (desno vidimo kapelico, pri kateri je tudi žig). Levo 10 minut po slemenu do Bevkovega vrha. Nazaj do kapelice, pred njo levo k opuščeni kmetiji, pred njo dol in preko ceste na rob nad Idrijo. Levo vzdolž pobočij in pred daljinovodom levo do kmetije, mimo nje navzdol na manjše sedlo, po cesti naprej in ob telefonskih

drogovih na sedlo med Sovodnjem in Otaležem. Za kratek čas (nemarkirano!) po cesti proti Otaležu in na prvem odcepu levo v Zgornje Jazne. Znova po markacijah desno mimo cerkve in čez travnike ob drogovi do Spodnjih Jazen. Skozi vas desno in pri transformatorju levo dol v gozd na lep kolovoz mimo zapuščene hiše. Tik pred grapo z gozdne ceste desno in navzdol do Travnika (avtobusna postaja, možnost zaključka ture).

Čez most čez Idrijo in po srednjem kolovozu navzgor (smer Jezero). Pri kmetiji Bende levo navzgor (napis Jelenk) in v loku nad njo v gozd na kolovoz, ki potem vodi ves čas v desno do Pavšiča (Masore 15). Desno do ceste

in po njej na sedlo s kapelico. Mimo kmetije (Na Jezeru) desno na kolovoz in v rahlem vzponu na sedlo. Po slemenu med Idrijo in Otuško grapo (v daljavi Jagršče) do zapuščene kmetije, od tam dokaj strmo navzdol do kmetije Grepiše, kjer stopimo na cesto. Desno po njej do

asfalta in mimo dveh kmetij do mostu čez Otuško. Rahlo navzgor po makadamu do kmetije v sedlu in na drugo stran do mostu. Čez Idrijo do izhodišča.

Marjan Bradeško